

Verneplan for Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat i Tydal kommune i Sør-Trøndelag

1 VERNEFORSLAGET

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram forslag om opprettelse av Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat. Verneforslaget omfatter:

- **Sylan landskapsvernområde:** ca. 166,8 km² i Tydal kommune i Sør-Trøndelag
- **Sankkjølen naturreservat:** 24,2 km² i Tydal kommune i Sør-Trøndelag

Forslaget omfatter totalt ca 191 km² hvorav hele arealet er privat grunn.

2 HJEMMELSGRUNNLAG

Den foreslåtte landskapsvernområdet utgjør et egenartet og vakkert fjellområde som er relativt lite påvirket av menneskelig aktivitet. På denne bakgrunn foreslås området etablert som landskapsvernområde i medhold av naturvernloven § 5.

Det foreslåtte Sankkjølen naturreservat utgjør et stort og tilnærmet urørt naturområde. Området omfatter både store sammenhengende myrområder med høy botanisk verdi, er viktig for en rekke våtmarksfugler, er rik på kvartærgeologiske avsetninger og har særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde. På denne bakgrunn foreslås området etablert som naturreservat i medhold av naturvernloven § 8.

3 VERNEVERDIER

Utgangspunktet for opprettelsen av landskapsvernområdet har vært å ta vare på et egenartet og vakkert fjellområde som er relativt lite påvirket av menneskelig aktivitet, sammen med Sylmassivet som et sentralt høyfjellsområde omgitt av store myr- og skogområder. Det er videre et formål å ta vare på et område med rikt biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og de naturlige økologiske prosessene som preger landskapet. Sentralt står også at allmennheten skal gis muligheter til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Samtidig er ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et stort og intakt kjølområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Kombinasjonen av store sammenhengende myrområder med stor botanisk variasjon gir Sankkjølen høy botanisk verdi. Samtidig er området viktig for våtmarksfugler,

samt at det er rike kvartærgeologiske avsetninger i området. Området har også særlig vitenskapelig verdi som referanseområde.

4 TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

Inngrep og aktiviteter som kan fragmentere det helhetlige, villmarkspregede fjellområdet og det biologiske mangfoldet i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, vil være en trussel mot verneverdiene. I dag foreligger ingen signaler om konkrete aktiviteter eller planlagte installasjoner som vil utgjøre en trussel mot verneverdiene.

Veibygging, økt motorisert og ikke-motorisert ferdsel og bygging av ulike anlegg/installasjoner i forbindelse med elektrisitetsproduksjon og transport kan likevel utgjøre en trussel mot verneverdiene i området på sikt.

5 ANDRE INTERESSER

5.1 Friluftsliv og turisme

Hele det foreslåtte verneområdet brukes mye i friluftslivs- og turismesammenheng. Hovedaktivitetene knytter seg til ski- og fotturer med utgangspunkt i de to turisthyttene Storerikvollen og Nedalshytta (som ligger utenfor det foreslåtte verneområdet), samt jakt og fiske, bærplukking og rideturer.

Fotturismen tar stort sett utgangspunkt i systemet av hytter og merkede turtraseer drevet av Trondhjems Turistforening. I særlig våte og slitasjesvake partier er det for en del strekninger lagt ut planker. Dyrhaug Ridesenter driver guidede rideturer med islandshester i fjellområdene i og rundt Tydal, og bruker Sylan mye i sin næringsvirksomhet.

Næringsutvikling knyttet til turisme i Sylan er i hovedsak knyttet til videreutvikling av tradisjonelle aktiviteter som fiske og videreføring av fisk fra Nesjøen, ulike opplevelsesturer i fjellandskapet, samt utvidet aktivitet på en setervoll ved Storerikvollen. Det har også kommet innspill om reetablering av en båtrute på Esandsjøen/Nesjøen.

5.2 Jord- og skogbruk

Beiting er den eneste jordbruksaktiviteten som foregår innenfor det foreslåtte verneområdet. Aktiv seterdrift opphørte på 1960-tallet, og de gamle setervollene er i ferd med å gro igjen. Slåtteren står fremdeles ved lag.

Verneområdet ligger i sin helhet innenfor verneskoggrensa. Ut over beskjeden hogst til ved, drives ikke skogsdrift. Ca 16 % av det foreslåtte verneområdet er skog.

5.3 Samisk reindrift

I området er det, og har vært en utstrakt samisk aktivitet knyttet til reindrift. Her vises det til de mange samiske kulturminnene i området, og de naturtyper og økosystemer som er utviklet på bakgrunn av reindriftens bruk av området. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for bevaring og utvikling av samisk kultur, og for næringsutnyttelse i og i tilknytning til reindrift. I dag benyttes verneområdet i sin helhet av Essand reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet er et helårsdistrikt, men er ikke så godt egnet til vinterbeite. Området benyttes derfor i hovedsak vår, sommer og høst, før reinen om vinteren flyttes sørover til Femund reinbeitedistrikt.

5.5 Jakt og fiske

Det drives jakt og fiske i området. Dette omfatter også næringsfiske for salg ved bruk av ruser, utført av lokale grunneiere i Tydal. Dette fisket er av nyere dato.

5.6 Motorferdsel

Det er behov for motorferdsel blant annet i forbindelse med utøving av reindrift, vedlikehold av reingjerder og ettersyn/vedlikehold i forbindelse med vannkraftmagasiner og kraftlinjer i området. Videre er det behov for bruk av snøskuter til transport av varer og utstyr til setrer og hytter. Trondhjems Turistforening bruker motoriserte kjøretøy i forbindelse med merking av turløyper. Sommerstid brukes traktor inn til Storerikvollen. Motorisert kjøretøy brukes til uttransport av felt storvilt, primært langs eksisterende traktorvei, og til utøvelse av isfiske.

5.7 Kraftproduksjon og -transport

Grensen for landskapsvernområdet er foreslått trukket ved høyeste regulerte vannstand for Nesjøen-Esandsjøen, og planlagte aktiviteter i forbindelse med elektrisitetsproduksjonen vil ikke påvirke området innenfor den foreslåtte vernegrensa. Det største eksisterende inngrepet i verneområdet er en høyspentlinje som skjærer gjennom det foreslåtte landskapsvernområdet i en strekning på ca 9,5 km. En traktorvei følger traseen for linja, og benyttes i forbindelse med vedlikehold av kraftlinja. Kraftlinja er en sentral del av overføringsnettet mellom Norge og Sverige. Statnett SF fikk 4.12.2006 anleggskonsesjon fra NVE for å drive en 25 km lang luftledning fra Nea transformatorstasjon i Tydal kommune til Riksgrensa, med en spenning på 420 kV. Kraftlinja vil innenfor det foreslåtte landskapsvernområde følge samme trase som eksisterende kraftlinje.

Trondheim Energi Kraft AS utfører erosjonssikringsarbeider langs bredden av Nesjøen. Selskapet har også ansvaret for vedlikehold av en bro bygd ved utløpet av Djupholma i forbindelse med reguleringen av Esandsjøen.

Trondheim Energi Kraft AS sendte konsesjonssøknad om å overføre Finnkoisjøen til Nesjøen. Selskapet ble i brev av 27.10.2006 fra NVE orientert om at saken er henlagt. Det arbeides også med å utnytte energien som går tapt ved tapping av vann fra Sylsjøen gjennom Sylsjødammen. Tiltaket vil finne sted på svensk side av Riksgrensa. I den forbindelse fikk Trondheim Energi Kraft AS 2.10.2006 konsesjon fra NVE for bygging av terskel i Falksjøen, som grenser til det foreslåtte landskapsvernområdet. Tiltaket vil ikke påvirke høyeste regulerte vannstand i innsjøen.

5.8 Eksisterende og planlagte/ønskede bygg og veier

Innenfor det foreslåtte verneområdet er det registrert seks seterbygninger/boplasser, en turisthytte drevet av Trondhjems Turistforening, et vindskydd ved tursti, en fritidsbolig primært brukt i forbindelse med jakt, en samisk tilsynsbu (ligger innenfor det foreslåtte naturreservatet), en hytte som tilhører Statnett, en tilsynsbu for Trondheim Energi, tre naust, samt ca 32 km reingjerde langs grensa til Sverige.

Det er opparbeidet grusvei fra Sankåvika til Storerikvollen. Veien går ca 5 km inn i verneområdet. Veien er stengt med bom to steder. Veien benyttes i forbindelse med tilbringertjenester til setrer og hytter på Storerikvollen. Første del av veien benyttes også av Thomas Angells Stiftelser og Aune sameie. Traktorveien/driftsveien langs høyspentlinja som skjærer gjennom verneområdet i nord, benyttes i tillegg av Statnett i forbindelse med vedlikehold av kraftlinja, av Thomas Angells Stiftelser og Aune sameie til provianttransport,

vedlikehold av hytte og uttransport av felt vilt. Veien blir også benyttet i forbindelse med reindrifta.

6 SAKSBEHANDLING

6.1 Bakgrunn

Bakgrunn for arbeidet med etablering av Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat er NOU 1986:13 Ny landsplan for nasjonalparker, St.meld.nr. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge og Innst. S. nr. 124 (1992-93) med samme navn.

6.2 Saksgang

Melding om oppstart av arbeidet med foreliggende verneplan ble sendt ut av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag februar 2003.

På bakgrunn av Stortingets behandling av *St.meld. nr. 62 (1991-92)* utarbeidet fylkesmannen en arbeidsgrense for hva som burde vurderes verna, et areal som omfattet ca 188 km². I løpet av planprosessen er grensene justert noe, med blant annet en utviding av området mot nordvest i Sankådalen på bakgrunn av store botaniske verdier, samisk kulturminnevern og kvartærgeologi, og mindre reduksjoner nord for Blåhammåren og i Sankåvika. Verneforslaget som ble sendt ut på lokal høring var på ca 191 km².

Det ble etablert en lokal referansegruppe i Tydal med representanter for grunneierne, reindrifta, turistforeninga, energiverket, kommunen og fylkeskommunen. Referansegruppa har vært rådgivende overfor fylkesmannen i verneplanprosessen, og har hatt en viktig rolle som kommunikasjonskanal mellom fylkesmannen og berørte grunneiere/organisasjoner.

Forslaget til oppretting av Sylan landskapsvernområde med Sankkjølen naturreservat ble sendt på lokal høring i april 2006. Vedlagt fylkesmannens høringsforslag var et alternativt avgrensingsforslag fra grunneierrepresentanter i referansegruppa som innebar en reduksjon av det foreslåtte verna arealet med ca 27 km². Fylkesmannens oppsummering og anbefaling etter lokal høring ble sendt DN februar 2007.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) sitt forslag ble sendt på sentral høring 3.4.2007, med høringsfrist 1.6.2007. Forslaget var likelydende med fylkesmannens tilråding.

I forbindelse med at verneforslaget var ute på sentral høring fikk Sametinget oversendt en skriftlig orientering om hvordan samiske interesser var ivaretatt i planprosessen. På bakgrunn av denne ble det avklart mellom DN og Sametinget at det ikke var behov for konsultasjoner på dette stadiet i verneprosessen.

Verneplanen ble sendt på departementsforeleggelse 8. november 2007. Samtidig ble den oversendt Sametinget for vurdering av behovet for konsultasjon.

Verneplanen er utredet i henhold til forvaltningslovens, naturvernlovens og plan- og bygningslovens bestemmelser. Gjennom lokal og sentral høring er ulike interesser bredt belyst og vurdert. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger av samfunnsinteresser, som for eksempel næringsvirksomhet, i samsvar med Utredningsinstruksen pkt 3.2.2. Avveiningen mellom bruk og vern har ført til endringer i

vernebestemmelsene. Således er verneforslaget tilpasset bl.a. næringsinteresser og samiske interesser.

6.3 Områdets planstatus

I arealdelen av kommuneplan for Tydal kommune (2003-2012) er størsteparten av arealet som foreslås verna merket som område båndlagt etter Lov om naturvern. Resterende areal som foreslås verna er avsatt som landbruks-, natur- og friluftslivsområde (LNF-område). Dette gjelder området omkring Sankådalen i nord-vest.

6.4 Fagrapporter utarbeidet i forbindelse med verneprosessen

Det er i forbindelse med verneplanprosessen utarbeidet rapporter innenfor ulike fagområder. Noen av rapportene er felles med Skardsfjella- Hyllingsdalen, som er et område i Tydal og Røros kommuner hvor det har foregått en verneprosess parallelt med den i Sylan.

Følgende fagrapporter er utarbeidet:

- Naturfaglig statusrapport
- Brukerrapport, inklusive reindrift (status)
- Botaniske verneverdier
- Ornitologiske registreringer
- Samiske kulturminner og kulturlandskap
- Kulturminner
- Berggrunnsgeologi, kvartærgeologi og mineralressurser

7 VIKTIGE ENDRINGER UNDER VERNEPLANPROSESSEN

7.1 Navnsetting

I St.meld. nr 62 (1991-92) ble det foreslåtte verneområdet omtalt som Sylane.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår at de to foreslåtte verneområdene får navnet Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat. Det er ikke kommet inn andre forslag eller motforestillinger mot dette i forbindelse med lokal og sentral høring.

Språkrådet har ingen merknader til skrivemåtene Sylan og Sankkjølen. Begge skrivemåtene er i samsvar med offisielt vedtatt skrivemåte.

DN viser til at det i forbindelse med høringen ikke er framkommet andre forslag til navn på landskapsvernområdet eller naturreservatet. DN tilrår derfor at verneområdene navnettes Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat.

MD slutter seg til direktoratet.

7.2 Avgrensing

De største endringene er gjort nord i Sylan, hvor det er foreslått å ta med et område på ca 4 km² vest for Storsanka i Sankådalen, opp til Sankåkleppen. Det er i tillegg foreslått å ta ut et område nord for Blåhammåren, samt en mindre reduksjon av arealet i Sankåvika, som

omfatter atkomstveg til bom og parkeringsplass. Sør i landskapsvernområdet er en mindre reduksjon foreslått, ved at en trekker vernegrensa til at Nedalshytta med atkomstvei og parkering blir liggende utenfor verneområdet.

Utvidinga av vernområdet foreslås på bakgrunn av kartleggingsarbeid gjennomført i forbindelse med verneplanprosessen i 2003. Her vurderes Sankådalen og liene vestover mot Sankåkleppen å ha store verdier i forhold til botanikk, samisk kulturminnevern og kvartærgeologi. I tillegg er områdene attraktive for friluftsliv.

Områdene som foreslås tatt ut av det foreslåtte verneområdet omfatter i hovedsak deler av veinettet som er offentlig tilgjengelig, inkludert parkeringsplasser. Området som foreslås tatt ut nord for Blåhammåren ligger over tregrensa, og begrunnes i at det foreslåtte Sankkjølen naturreservat skal konsentreres om de arealene som har høyest verneverdi.

I forbindelse med verneplanprosessen fremmet grunneierrepresentanter i Referansegruppa for Sylan april 2004 et alternativt forslag til avgrensning av verneområdene Sylan landskapsvernområde og Rangeldalen/Sankåkjølen naturreservat. Forslaget innebærer en reduksjon av det foreslåtte verna arealet med ca 27 km² i forhold til forslaget fra fylkesmannen. I forslaget er arealet vest for Storerikvollen og Sankkjølen tatt ut, mens forslag til sørlig grense for reservatet følger kraftlinja i sør. Forslaget er omtalt i høringsdokumentet, men er ikke en del av verken fylkesmannens eller DN's verneforslag.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår avgrensning i tråd med forslaget som ble sendt på lokal høring.

DN støtter fylkesmannens forslag til avgrensning.

MD slutter seg til fylkesmannens og direktoratets forslag til avgrensning. Det vises for øvrig til kapittel 11 for nærmere begrunnelse for avgrensningen.

7.3 Verneforskriftene

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår endringer i forslag til verneforskrift for landskapsvernområdet. Endringene er knyttet blant annet til oppsetting av midlertidige gjerder i forhold til reindrifta, åpning for oppføring av sikrings/tilsynsbuer for navngitte grunneiere, åpning for hogst av ved i en begrensa sone og formuleringer omkring motorferdsel i forbindelse med skade på kraftledninger.

DN støtter endringsforslagene med noen justeringer i formuleringene.

DN har for øvrig tilrådd noen språklige og strukturelle justeringer i forskriftene i tråd med gjeldende forskriftsmaler for henholdsvis landskapsvernområder og naturreservater.

Landbruks- og matdepartementet foreslår endringer i verneforskriften for landskapsvernområdet, bl.a. ved en bestemmelse som bekrefter at vernet ikke medfører at landbruksvirksomheten skal opphøre, og om motorferdsel som sikrer at reindriftsforvaltningen kan utføre sine forpliktelser til å vedlikeholde og utbedre grensegjerdene mot Sverige.

MD slutter seg til direktoratet, men har i tillegg endret forskriftene slik at de er i samsvar med gjeldende praksis når det gjelder forholdet til kraftlinjer og i forhold til reindrift. MD viser til nytt pkt 1.2 h under § 3 som tydeliggjør at landbruksaktiviteten i området skal opprettholdes

innenfor rammen av verneformålet, og nytt pkt 5.3.k under § 3 som ivaretar Reindriftsforvaltningens behov for motorisert ferdsel i forbindelse med kontroll og vedlikehold av reindriftas grensegjerde mellom Sverige og Norge.

8 OPPHEVING AV TIDLIGERE FREDNINGER

Nedalen, det vil si området fra Nea i sør til Djupholma i nord, ble i ved kongelig resolusjon 6. juli 1917 fredet som botanisk naturpark. I forbindelse med vannkraftutbygginga i Nedalen opphevet Stortinget i 1968 fredinga for de områdene som skulle neddemmes. Fredinga av arealet som ikke ble berørt av neddemmingen står fortsatt ved lag og utgjør ca 125 km².

9 FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

DN har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene. DN tilrår at Tydal kommune gis tilbud om å få delegert forvaltningsmyndighet for det foreslåtte landskapsvernområdet og naturreservatet.

Et første utkast til forvaltningsplan for områdene har fulgt verneplanen på høring. Denne må ferdigstilles snarest mulig etter et eventuelt vernevedtak. Et nytt utkast til forvaltningsplan bør utarbeides på bakgrunn av innspill gitt i flere faser av planarbeidet. Dette utkastet vil bli sendt på ny høring.

DN viser til at Statens naturoppsyn (SNO) har det overordna ansvaret for statlig naturoppsyn i alle verneområder, og er tillagt myndighet etter naturvernloven, viltloven, friluftsløven, motorferdselloven, lakse- og innlandsfiskloven, kulturminneløven og deler av forurensningsloven. DN vil understreke at det er viktig å få et samordnet og helhetlig statlig naturoppsyn i hele området, og opprettelsen av det foreslåtte landskapsvernområdet og naturreservatet aktualiserer tidligere innmeldt behov for en SNO-stilling i tilknytning til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Også SNOs arbeid med skadedokumentasjon og bestandsregistrering av rovvilt må ses i sammenheng med oppsynsbehovet i de nye verneområdene, for å få en samordnet og best mulig utnyttelse av oppsynsressursene. Det er samtidig viktig at det legges vekt på å få til et godt samarbeid med eksisterende lokalt oppsyn for å sikre god lokal forankring og gode faglige relasjoner. Nødvendig volum av oppsyn, etablering av eventuelle SNO-stillinger og lokalt tjenestekjøp må følges opp umiddelbart etter et eventuelt vernevedtak.

Miljøverndepartementet viser til at det er DN som har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet og slutter seg til DNs tilråding om at Tydal kommune gis tilbud om å få delegert forvaltningsmyndighet. Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 34. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplaner og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettssituasjonen. Det vises for øvrig til kapittel 10.3 vedrørende forvaltning av verneområdet.

Eksisterende næringsvirksomhet, f.eks. turisme skal kunne opprettholdes i de foreslåtte verneområdene. Virksomhet skal også kunne videreutvikles som grunnlag for verdiskaping og bosetting så lenge den ikke kommer i konflikt med verneformålet. Vernet vil derfor få små negative konsekvenser for økonomi og sysselsetting.

10 GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

I forbindelse med lokal høring ble verneforslaget sendt til følgende instanser:

Tydal kommune, Thomas Angells stiftelser, Aune grunneierlag, Tydal grunneierlag, Østby-Essand grunneierlag, Essand reinbeitedistrikt, Trondhjems Turistforening, TEV, Statnett, Dyrhaug ridesenter fjellridning, Tydal jeger- og fiskerforening, Tydal bode- og småbrukarlag, Tydal bondelag, Tydal skogeierforening, Nesjø båtutleie, Stugudal fjell, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag, Jordskifteverket, Vegkontoret i Sør-Trøndelag, Statens Kartverk, Norges vassdrags- og energidirektorat, Forsvarets bygningstjeneste, Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag-Hedmark, Telenor ASA, Trønderenergi AS, Trondheim E-verk AS, Ørland Hovedflystasjon, Sør-Trøndelag Skogselskap, Sør-Trøndelag Bondelag, Sør-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Allskog, NTNU (Vitenskapsmuseet), NTNU (Fakultet for naturvitenskap og teknologi), Forum for natur og friluftsliv, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Natur og Ungdom, Norges jeger- og fiskeforbund Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag Røde Kors, WWF, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, samt berørte grunneiere og privatpersoner.

Følgende instanser mottok verneforslaget i forbindelse med sentral høring:

Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Oljedirektoratet, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter for Midt-Norge, NTNU, Navnekonsulenttjenesten for samiske navn, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, World Wildlife Fund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Industri, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo (Universitetets naturhistorisk museer og botanisk hage), NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Vitenskapsmuseet), NTNU (Ringve botaniske hage) og Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottok 17 uttalelser i forbindelse med lokal høring.

DN mottok 10 uttalelser i forbindelse med sentral høring.

Av de sentrale høringsinstansene som har avgitt høringsuttalelse, har ikke Oljedirektoratet og Bergvesenet merknader til verneforslaget.

Departementene og Sametinget er forelagt verneforslaget. Merknader fra Olje- og energidepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Sametinget er tatt med i teksten. Se for øvrig kapittel 7.3 for endringer i verneforskriftene. De øvrige departementene har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Tydal kommune mener det må tas hensyn til næringsutvikling i forbindelse med utmark ved avgrensingen av området, at staten setter av tilstrekkelige midler til utvikling og stell av verna

områder, at det så raskt som mulig etter at vernevedtaket er fattet utarbeides en forvaltningsplan og at kommunen får lokal forvaltningsmyndighet.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i forslaget til opprettelse av Sylan landskapsvernområde med Sankkjølen naturreservat. Fylkeskommunen er opptatt av at en forvaltningsplan utarbeides så snart som mulig etter at vernet er vedtatt og at en gjennom arbeidet med forvaltningsplanen vurderer lokal forvaltning av området. Fylkeskommunen tilrår at det opprettes et rådgivende utvalg som støtte for forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning påpeker at det under høringen av forslaget om opprettelse av Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat ikke er kommet uttalelser som går direkte mot verneforslaget eller som er sterkt kritiske til den prosessen som er gjennomført i forbindelse med utarbeiding av verneforslaget. Dette forstås slik at det er allmenn aksept for at Sylan er et fjellområde med store verdier som det er viktig å sikre i et langsiktig perspektiv.

10.1 Valg av vernekategori

NTNU Vitenskapsmuseet viser til tidligere innspill i verneprosessen for Sylan og understreker i sin høringsuttalelse at Sylan-området har store verneverdier med stor naturvariasjon. Området burde etter Vitenskapsmuseets vurdering få status som nasjonalpark, men det er forståelse for at eiendomsforholdene gjør dette vanskelig.

Norges Naturvernforbund mener at Sylan er et område hvor nasjonalpark hadde vært den naturlige verneformen, og påpeker at det er denne formen for vern som vil komme på svensk side. Naturvernforbundet beklager derfor at en i dag ikke har den nødvendige lovhjemmel til å gjøre dette uten at innløsning eller ekspropriasjon tas i bruk.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at alt areal i Sylan er i dag privateid, og med bakgrunn i dagens lovverk vil det ikke være anledning til å verne Sylan som nasjonalpark. Det foreslås landskapsvernområde for Sylmassivet og store deler av det foreslåtte verneområdet. For å sikre de spesielt rike botaniske og ornitologiske verdiene på myrdragene nord for Esandsjøen foreslås å opprette Sankkjølen naturreservat.

DN viser til at med dagens naturvernlov er det ikke hjemmel til å verne området som nasjonalpark. DN tilrår derfor at verneformen for de sentrale delene av Sylan blir som landskapsvernområde. Dersom ny naturmangfoldlov åpner for nasjonalparker på privat grunn, bør det vurderes endring av verneform for deler av området når loven har trådt i kraft.

MD viser til at gjeldende naturvernlov ikke har hjemmel til opprettelse av nasjonalpark der hele arealet ligger på privat grunn. Hvorvidt det i framtiden vil være aktuelt å vurdere å endre verneform, vil være avhengig av eventuelle endringer i lovverket. Slike endringer er vurdert i NOU 2004: 28 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (Naturmangfoldloven), som ligger til grunn for departementets arbeid med ny naturmangfoldlov. Departementet viser til at vernekategoriene landskapsvernområde og naturreservat er best egnet til å ivareta verneverdiene i dette området og anbefaler derfor at disse kategoriene benyttes.

10.2 Erstatning

Norge Bondelag ber om at det ikke fattes endelig vedtak om opprettelse av landskapsvernområdet før nye regler for erstatning for landskapsvernområder er avklart.

DN viser til at et forslag til naturmangfoldlov inkluderer nye erstatningsregler.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN og viser til at en eventuell innføring av ny erstatningsordning for nasjonalparker og landskapsvernområder også vil gjelde for områder der vernevedtak allerede er fattet, men der fristen for krav om erstatning ennå ikke er gått ut. Dette innebærer i så fall at en slik overgangsordning også vil omfatte landskapsvernområdet som inngår i verneplan for Sylan.

10.3 Forvaltning

10.3.1 Generelt om forvaltning, forvaltningsplaner og ressurser til forvaltning

Sør-Trøndelag fylkeskommune, Tydal kommune og Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag uttaler at det er viktig at en forvaltningsplan for området utarbeides så snart som mulig etter at vernet er vedtatt. Fylkeskommunen og fylkeslandbruksstyret tilrår at det opprettes et rådgivende utvalg som støtte for forvaltningsmyndigheten. Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag er opptatt av at det blir tett samarbeid mellom lokal/regional forvaltning. Tydal kommune krever at staten setter av tilstrekkelige midler til utvikling og stell av vernede områder.

NTNU Vitenskapsmuseet mener at en gjennom forvaltningsplanen må vurdere skjøtsel av noen kulturlandskap.

Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag/Hedmark mener at i og med at reindriftsnæringa er den største bruker og rettighetshaver i området, må det etableres forvaltningsordninger for verneområdene som sikrer reindriften representasjon og innflytelse i forvaltningen.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag støtter Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag/Hedmark om at samene som største bruker og rettighetshaver i området må være godt representert i det rådgivende utvalget. Det påpekes at reindriften erfaringsvis blir underrepresentert i slike utvalg, og at dette ikke kan aksepteres.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at skjøtsel av kulturlandskap innenfor landskapsvernområdet må vurderes i forvaltningsplanen. Det er relativt små areal i Sylan som bærer preg av tidligere seterdrift og annen påvirkning, og som slik sett kan karakteriseres som kulturlandskap. For områdene i Sankådalen bør behovet for skjøtsel for å ivareta kulturlandskapspreget vurderes.

Etter § 8 i verneforskriften skal det opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet. Fylkesmannen mener at reindriften skal være representert i dette utvalget, og gjennom dette ha innsyn i og mulighet for å påvirke forvaltningen. Fylkesmannen er enig med Tydal kommune i at det bør settes av tilstrekkelige midler til forvaltning av området, og viser til at det i flere rapporter pekes på manglende ressurser til forvaltning av verneområder.

Norges Naturvernforbund, Statens landbruksforvaltning og Norges Bondelag peker på at arbeidet med å utforme en forvaltningsplan for området bør ta til så snart forskriften er fastsatt.

Norges Bondelag påpeker at et utkast til forvaltningsplan burde vært framlagt sammen med verneforslaget som har vært ute på høring. Dette fordi et utkast til forvaltningsplan ville ha synliggjort hva et vern i praksis innebærer og hvilken forvaltning og bruk som er nødvendig for å ivareta verneverdiene i området. Bondelaget ber om at forvaltningsplanen utarbeides i samarbeid med berørte parter og at den bør inneholde bestemmelser om bruk av verneområdet.

DN støtter høringsuttalelsene som oppfordrer til at arbeidet med en forvaltningsplan igangsettes så snart som mulig etter at et endelig vernevedtak er fattet. DN viser til at det allerede i forbindelse med verneforslaget som ble lagt ut på lokal og sentral høring var vedlagt et første utkast til forvaltningsplan for både landskapsvernområdet og naturreservatet DN støtter fylkesmannens vurderinger knyttet til at reindriften må være godt representert når et rådgivende utvalg etableres.

MD viser til målsettingen om å ivareta samiske interesser i forvaltningen, og det forutsettes at reindriftsinteressene deltar i forvaltningen av verneområdene. En forvaltningsplan for området skal utarbeides innenfor rammen av verneforskriften, og berørte parter skal delta i utarbeidelsen. I forhold til samiske interesser gjelder konsultasjonsavtalen og de nærmere retningslinjer for behandling av vernesaker i samiske områder fastsatt 31.01.07. Dette innebærer at det ved fastsettelse av forvaltningsplan gjennomføres konsultasjoner med Sametinget. Departementet forutsetter at forvaltningsplanen utarbeides så raskt som mulig etter vernetidspunktet. Forvaltningen av verneområdet finansieres innenfor de til enhver tid gjeldende budsjettammer. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet.

10.3.2 Forvaltningsmyndighet

Sør-Trøndelag fylkeskommune, Tydal kommune og Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag viser til at ettersom området i sin helhet ligger i Tydal kommune, er det naturlig at det vurderes lokal forvaltning av området.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag merker seg at Tydal kommune og fylkeskommunen mener det bør vurderes lokal forvaltning av området. Fylkesmannen vil anbefale at dagens forsøk med lokal forvaltning evalueres før en tar stilling til framtidige forvaltningsmodeller for store verneområder.

Norges Bondelag uttrykker at forvaltningsmyndigheten bør legges til kommunen og at forvaltningen må skje i nær dialog og samarbeid med eier og forvalter av området.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag krever at forvaltningsmyndigheten legges til sentralt nivå, da reindriften har dårlig erfaring med kommunal forvaltning. Dette gjelder både for landskapsvernområdet og naturreservatet.

DN har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene. DN tilrår at Tydal kommune gis tilbud om å få delegert forvaltningsmyndighetene for de to foreslåtte verneområdene. DN forutsetter at forvaltningen organiseres på en slik måte at samiske interesser sikres.

Sametinget forutsetter at de konsulteres før forvaltningsmyndigheten fastsettes endelig, slik at de samiske interessene kan ivaretas på en best mulig måte i den forvaltningsordningen som etableres. Dersom det er behov for en midlertidig delegering av forvaltningsmyndigheten ber Sametinget om at den delegeres til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Landbruks- og matdepartementet mener det er naturlig og nødvendig at reindriften sikres en representasjon og innflytelse i forvaltningen av verneområdet og forutsetter derfor at reindriftens interesser ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

MD slutter seg til DN's tilråding og understreker viktigheten av at de samiske interessene, herunder reindriften blir ivaretatt på en god måte i forvaltningen av verneområdene.

10.4 Verneforskriftene

10.4.1 Om næringsutvikling og turisme

3 grunneiere har ingen tro på å drive næring i verneområder som mange antyder. Det hele virker som organisert nedlegging av den tradisjonelle bruken av setervollene.

2 grunneiere og Dyrhaug Ridesenter viser til at de i dag driver turismeaktiviteter innenfor det foreslåtte verneområdet og det er viktig at et vern ikke setter begrensninger for videreføring og nytenkning innen naturbasert reiseliv i området.

NHO Reiseliv peker på at naturbasert reiseliv er en del av det kommersielle reiselivet og må vurderes som et viktig verdiskapingsområde i lokalsamfunnene uten å sette dette sammen med friluftsliv basert på enkeltmenneskets fritid. Det må legges til rette for et ansvarlig og kommersielt reiseliv som kan skape verdier i lokalsamfunnet.

WWF-Midt-Norge mener vernet vil kunne fremme mulighetene for naturbasert reiseliv i området.

Norges Naturvernforbund har tro på at det innenfor det nye verneområdet i Sylan kan finne sted mye ny næringsutvikling innenfor de rammene av de foreslåtte vernebestemmelsene. Naturvernforbundet peker på at området er ettertraktet, og at det neppe vil bli mindre ettertraktet etter at det oppnår vernestatusen.

Statens landbruksforvaltning (SLF) foreslår at vernebestemmelsene endres slik at det gis en større generell åpning for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til *enkel tilrettelegging for næringsutvikling innen miljøbasert reiseliv*. Tiltakene kan utformes etter retningslinjer i forvaltningsplanen og det kan eventuelt også vises til området som er skissert som "brukssone" i kart datert februar 2007 i fylkesmannens oversendelse til DN. Det er dette området SLF anser som mest aktuelt for denne typen aktivitet.

Sør-Trøndelag fylkeskommune og Tydal kommune uttaler at Sylan er en merkevare for Sør-Trøndelag og Tydal. Vernet bør derfor ikke være til hinder for videreføring av tradisjonell bærekraftig bruk, men at det i større grad bør stimuleres til nytenkning om miljøtilpasset turisme. Fylkeskommunen mener at vernestatusen vil styrke denne profilen og at vernet totalt sett trolig vil gi en samfunnsøkonomisk gevinst for Tydal og fylket.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at det generelt må legges opp til smidige løsninger for den næringsutøvelsen som er aktuell i verneområdet, og mener dette er tatt høyde for i verneforslaget.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at *fjellteksten*, jf. revidert statsbudsjett 2003 (St.prp. nr. 65 (2002-2003)), har hovedfokus på å synliggjøre potensialet for økt turistmessig bruk av fjellområdene både i tilknytning til og i verneområdene, uten at natur- og kulturhistoriske verdier ødelegges. Utviklingen av det enkelte verneområde skal ut fra dette skje innenfor rammene av vernebestemmelsene, mens eventuelle bygninger og tekniske anlegg i tilknytning til næringsutviklingen må anlegges utenfor verneområdet. Eksisterende bebyggelse kan ominnredes til bruk i småskala turisme, om ønskelig. Det blir derfor ikke riktig å si at dette verneforslaget gir begrensninger i forhold til *fjellteksten*. For eksempel kan verneområdet brukes til guida turer, jakt, fiske, rideturer eller andre opplevelsesbaserte aktiviteter. Næringsutvikling i området må skje i balanse med naturen, den må kunne betraktes som bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Derfor er det tatt inn i vernebestemmelsene at organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Annen organisert ferdsel kan skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Verneforslaget vil derfor ikke være til hinder for tradisjonell bærekraftig bruk. Verneforslaget vil imidlertid hindre oppføring av nye bygninger i turistnæring, som jakt/fiskebuer og hytter, som mange beskriver behov for i sine uttalelser. I dette området er en av kvalitetene at en vesentlig del av området er relativt urørt i forhold til bygninger og tekniske anlegg. Det er ønskelig at denne statusen videreføres gjennom dette verneforslaget og at en næringsmessig utnyttelse av området må tilpasse seg en slik situasjon. Fylkesmannen ser på denne bakgrunn ikke behov for tilpasninger/endringer av verneforslaget for Sylan i forhold til en bedre tilrettelegging for ulike former for næringsutvikling.

DN viser til at på bakgrunn av Soria Moria-erklæringen, har en arbeidsgruppe utarbeidet en rapport til Miljøverndepartementet med forslag til en handlingsplan for bærekraftig bruk, skjøtsel og forvaltning av verneområder. I rapporten legges det vekt på at vernet natur skal bli en ressurs for lokalsamfunn og lokal verdiskaping, men at økt bruk av verneområdene ikke skal gå på bekostning av verneverdiene i områdene. Utkastet til handlingsplan er i tråd med *fjellteksten*, som hadde som hovedfokus å synliggjøre potensialet for økt turistmessig bruk av fjellområdene både i tilknytning til og i verneområdene, uten at natur- og kulturhistoriske verdier ødelegges. Når det gjelder annen næringsvirksomhet innenfor det arealet grunneierrepresentanter i referansegruppa ønsker tas ut av verneplanen i Sankådalen, vurderte fylkesmannen det slik at de største bruksverdiene på kort sikt sannsynligvis er knyttet til mulighetene for vedhogst. På den bakgrunn foreslår fylkesmannen at det i verneforskriften åpnes opp for hogst i en sone langs bilveien/traktorveien fra Sankåvika til Storerikvollen. Nærmere avgrensning av sonen og detaljer om hogstens utførelse fastsettes i forvaltningsplanen. DN støtter fylkesmannens forslag. DN foreslår samtidig at det i verneforskriften åpnes opp for å kunne søke om bruk av motorkjøretøy i forbindelse med vedhogst i området.

Miljøverndepartementet legger til grunn at dagens reiselivsvirksomhet skal kunne videreføres som i dag. Dette som grunnlag for bosetting og verdiskaping. Det er lagt til grunn at en bærekraftig utvikling av reiseliv og turisme i området må skje innenfor rammen av verneformålet og ikke komme i konflikt med verneverdiene.

Departementet vil understreke at det generelt er viktig å begrense det totale omfanget av nye inngrep i verneområdet. Departementet mener derfor at spørsmålet om etablering av nye tiltak og tilrettelegging innenfor verneområdet når det gjelder aktivitet knyttet til turisme og reiseliv

må vurderes særskilt dersom det blir aktuelt. Eventuelle søknader må forvaltningsmyndigheten da på vanlig måte behandle etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i forskriftene (for ”særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med fredningen”). Miljøverndepartementet mener på denne bakgrunn at verneforslaget ikke i vesentlig grad vil være til hinder for dagens bruk av området. Vernet skal ikke redusere mulighetene til miljøbasert næringsutvikling i området så lenge aktiviteten skjer innen rammen av verneformålet. Vurderingene knyttet til uttak av ved i Sankådalen framgår av kapittel 11.1.2.5.

Utvikling av reiseliv og turisme må sees i nær sammenheng med St.prp. nr 65 (2002-03), jf. Inst. S. nr. 260 (2002-2003) om å øke verdiskapningen i fjellområdene. I dette området er det i tillegg en forutsetning at en slik næringsutvikling må ta hensyn til reindriftsinteressene i området. Verdien i de foreslåtte verneområdene er bl.a. knyttet til urørthet i forhold til bygninger og tekniske anlegg. Departementet mener det er viktig at disse kvalitetene opprettholdes. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets vurdering.

10.4.2 Om reindrift

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark viser til at reinbeiteområdene i stadig større grad blir berørt og innskrenket av ulike arealinngrep. Reindriftsforvaltningen er derfor i utgangspunktet positive til vern av norsk natur. Samtidig kan det være negativt at områdene blir mer attraktive for ferdsel og turistvirksomhet, noe som medfører forstyrrelser og forringelse av beiteområdene. Erfaringen er også at det blir økt press på utbygging i nærområdene til verna områder, som igjen gir økt ferdsel i verneområdene. Konsekvensene av disse ulike inngrepene må ses i sammenheng med vernet. Områdevern har også ført til begrensninger i reindrifts bruk av området. Det pekes også på at det foreslåtte verneområdet må ses i sammenheng med eksisterende verneområde, og at verneområder utgjør en stor del av det totale beitearealet i Sør-Trøndelag og Hedmark beiteområde.

Reindriften har en definert bruksrett i området. Lover og forskrifter som krenker denne bruksretten ved å umuliggjøre en videre bærekraftig reindrift i området kan ikke anses å være gyldige, jf. internasjonale traktater/konvensjoner. Det vises her til ILO-konvensjonens artikkel 6 om konsultasjon, artikkel 7 om rett til kontroll over egen utvikling og artikkel 15 om urfolks rett til deltakelse i prosesser. Videre vises det til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP), artikkel 27, om retten til materiell kulturutøvelse og tradisjonell næringsvirksomhet. En kan ikke se at forpliktelsene i ILO og SP er oppfylt så langt i denne verneprosessen, noe som særlig gjelder forslaget til forskrifter.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag uttaler seg tilsvarende som reindriftsforvaltningen, men krever i tillegg at reindriftsloven legges til grunn i verneforskriften. Forskriftene til verneområdet må derfor tilpasses det aktuelle reinbeiteområdet og det bør ikke benyttes vanlig standardformular. Dette gjelder særlig i forhold til motorferdsel, men også med hensyn til gjerder og anlegg.

Sametinget anbefaler at verneforskriftene harmoniseres med gjeldende forskrift for Varangerhalvøya nasjonalpark.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er enig i at med de forslag til vern som nå foreligger, vil en stor andel av reinbeiteområdene i Sør-Trøndelag ligge i verneområder. Fylkesmannen bemerker at dette blant annet kan ha som effekt at reinbeiteområdene sikres mot nye, større tekniske inngrep. Ut fra den kunnskap vi har om dagens reindrift i området anser vi det ikke som nødvendig å foreta innstramminger i dagens reindrift ut fra formålet med vernet.

Gjennom en løpende dialog mellom reindriften og forvaltningsmyndigheten mener fylkesmannen at en kan komme fram til løsninger som begge parter er tjent med, selv om en gjennom verneforslaget ikke fullt ut legger reindriftsloven til grunn. Fylkesmannen viser til at det i forskriftene for verneområdene skal være sikkerhetsventiler for å justere en eventuell uheldig utvikling av reindriften i forhold til områdets naturfaglige kvaliteter. Likeså ønsker fylkesmannen å kunne være med å styre plassering av nye tekniske anlegg og bygninger i reindriften, for å unngå uheldig utforming eller plassering i forhold til naturmiljøet.

DN støtter fylkesmannens vurderinger knyttet til reindriftnæringens driftsrammer innenfor de foreslåtte verneområdene. DN viser videre til § 23 andre ledd i reindriftsloven etter de siste justeringene gjort av Stortinget 15.6.2007 med ikrafttredelse 1.7.2007 hvor det spesifikt knyttet til reindriftenes behov for motorferdsel i verneområdene presiseres at *"Bruk av terrenggående kjøretøy på bar mark skal begrense mest mulig og skal så langt mulig foregå i faste løyper. Motorisert ferdsel eller flyging inn i område fredet i medhold av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern. Nærmere regler om slik ferdsel i fredet område kan fastsettes ved forskrift av vedkommende forvaltningsmyndighet i samråd med distriktsstyret og områdestyret"*.

Når det gjelder bruken av verneområdene, er det primære målet å sikre de kvalitetene som er omtalt i formålet med vernet. DN er av den oppfatning at vernebestemmelsene som foreslås, er tilstrekkelige for å sikre dette. Det er gjort konkrete tilpasninger av bestemmelsene som legger til rette for at dagens reindrift kan fortsette også etter at områdene er formelt verna, og reindriftenes egen distriktsplan kan ofte danne grunnlaget for denne aktiviteten.

DN er opptatt av at det i forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplan for verneområdene er viktig å sikre at en ser sammenheng mellom aktivitetene som skal foregå innenfor og i tilgrensende områder til verneområdene.

MD slutter seg til direktoratets vurderinger.

10.4.3 Om kraftlinjer

Statnett forutsetter at etableringen av verneområdene i Sylan ikke fører til begrensninger av de rettigheter/tillatelser Statnett har i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning og at disse videreføres i forbindelse med ledningen de har søkt konsesjon for å bygge. De peker på at det er sannsynlig at det i framtida vil være et generelt behov for å vurdere nye ledningstraseer, også innenfor verna områder, selv om en alltid vil søke å finne andre muligheter. Statnett ber derfor om at en i vernebestemmelsene for alle nye verneområder unngår et kategorisk forbud mot bygging av sentralnettsledninger når nødvendigheten er dokumentert gjennom prosessene knyttet til de enhver tid gjeldende konsesjonsregler.

DN kan ikke se at Statnett framlegger konkrete forslag til bygging av sentralnettsledninger som gir grunnlag for å legge inn særlige bestemmelser i verneforskriftene som gir en generell åpning for slike etableringer i framtiden. Dersom det i framtida skulle framkomme behov for å vurdere etablering av nye sentralnettsledninger som vil berøre verneområdene, vil en måtte vurdere saken i forhold til den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 4 i verneforskrifta for landskapsvernområdet og i § 7 i verneforskrifta for naturreservatet.

Miljøverndepartementet viser til at forskriftene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg der slike finnes på vernetidspunktet, jf forskriftens § 3 pkt 1.2.e

Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av vedlikeholdsbestemmelsen. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Bestemmelsene i § 3 pkt 1.2 åpner for at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anleggene. Ved akutte feil på anleggene kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike akutte tilfeller vil det ikke være tid til å innhente tillatelse til bruk av motorkjøretøy i verneområdet. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt, og at det snarest mulig i ettertid meldes fra til ansvarlig forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Oppgradering og/eller fornyelse av kraftledning for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet, skal kunne skje uten særskilt tillatelse, jf. forskriftens § 3 pkt. 1.2. Dette gjelder tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspennning eller linetykkelse. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

Der oppgradering/fornyelse kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet, krever tiltaket en særskilt tillatelse etter konkret behandling av søknad. Hvorvidt oppgraderingen eller fornyelsen innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet må avklares gjennom en konkret vurdering av tiltakets samfunnsmessige betydning satt opp mot hensynet til verneformålet i det enkelte tilfelle. Departementet antar at slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med konkret søknad er også å etablere en kontakt i forkant mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på drøfte avbøtende tiltak slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshavers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet, samt plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Miljøverndepartementet slutter seg for øvrig til DN's tilrådinger.

10.4.5 Om forholdet til matloven

Miljøverndepartementet har i samråd med Landbruks- og matdepartementet vurdert forholdet til tiltak for å hindre spredning av planteskadegjørere eller smittestoff etter lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v. §§ 23 første ledd og 24. Miljøverndepartementet viser til at dersom det i spesielle tilfeller skulle bli behov for å sette

inn tiltak innenfor verneområder i denne verneplanen, vil det kunne dispenseres for dette etter de generelle dispensasjonsreglene i forskriften. Departementet legger til grunn at dispensasjonen skal iverksettes uten opphold i samsvar med de tiltak loven krever.

11 MERKNADER TIL ENKELTOMRÅDENE

11.1 Sylan landskapsvernområde

11.1.1 Om avgrensning

Thomas Angells Stiftelser (TAS) mener forslag til vern favner for vidt når det på nordre side av Esandsjøen omfatter området fra og med Storerikvollen og nordvestover Sankådalen. Området ved Storerikvollen og trakten til og med Sankådalen ligger geografisk sett utenfor det som synes forutsatt vernet i følge *St.meld. nr. 62 (1991-92)*. Det er i følge stiftelsene vanskelig å se at det er saklig grunnlag for å verne disse områdene etter naturvernloven. TAS viser til at den senere tids anlegg, bygninger, veier og ikke minst kraftlinjen berøver traktens karakter av uberørt natur. Det ser også ut til å være aktuelt med ytterligere inngrep i Sankådalen.

Brukere/eiere av Sankådalsvollen og Sankåvollen protesterer mot at Sankådalen/Sankåvika blir lagt innenfor området som er foreslått verna. De aksepterer grensene som er foreslått av representanter i referansegruppa for verneplanprosessen. Det vises til at området har vært utnyttet i landbrukssammenheng gjennom mange generasjoner, og at kulturminner, plante- og dyreliv er tatt godt vare på i alle år. Etablering av et landskapsvernområde som foreslått oppleves som en unødvendig båndlegging av området og restriksjoner i forhold til utnytting av ressursene.

2 grunneiere bemerker at foreslåtte utviding i forhold til arbeidsgrensa i nordvest ikke synes nødvendig i forhold til å ivareta representative naturverdier. Sankåvika er i dag det mest brukte utfartsområdet ved Esand. Dette området er så belastet med tekniske inngrep samt stor bruk at området etter deres mening bør holdes utenfor et vern.

Tydal kommune har stor forståelse for de betenkeligheter grunneiere og bruksberettigede har når det gjelder avgrensingene for Sylane landskapsverneområde. Grunneierne og bruksberettigede driver i dag næringsvirksomhet i området, spesielt knyttet til fiske i Esandsjøen, men også generell turisme. Med stadig strengere rammebetingelser for jordbruket oppfordres grunneiere til å tenke næringsutvikling i utmark. Et vern vil være til hinder for dette. Tydal kommune foreslår derfor at forslaget til grenser fremmet av grunneierrepresentanter i referansegruppa for verneplanen vedtas.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at den foreslåtte avgrensinga ser ut til å være i samsvar med overordna føringer.

Tydal Bonde og Småbrukerlag, Tydal Bondelag, Tydal Skogeierlag og Tydal Grunneierlag støtter forslaget fra grunneierrepresentanter i referansegruppa for Sylan angående avgrensning av verneområdene.

NTNU Vitenskapsmuseet mener de foreslåtte vernegrensene i høringsdokumentet dekker de viktigste verneverdiene og museet støtter derfor dette forslaget. Museet påpeker at det er meget positivt at de resterende våtmarkslokalitetene nord for Esandsjøen får et permanent

vern. Myrene nord for Esandsjøen, inkludert myrreservatet i Rangeldalen, representerer et av de største urørte myrlandskapene i landet, med stor verneverdi nasjonalt og internasjonalt. Den største viltverdien i dag er likevel trolig knyttet til Sylanområdet sin betydning for den svensk-norske bestanden av fjellrev. Arten yngler fortsatt i dette området, og opprettelsen av det nye verneområdet vil forhåpentligvis bidra til å få en mer langsiktig, forutsigbar og betryggende sikring av denne sårbare artens leveområder.

Trondhjems Turistforening støtter intensjonene med vernet og ser det som særlig viktig at området vestover mot Sankådalen er med som en del av verneområdet. Det foreslås i tillegg en sammenbinding til Skarvan - Roltdalen nasjonalpark, for å unngå tiltak som i framtiden vil kunne føre til en utvikling som svekker sammenhengene i disse områdene.

WWF-Midt-Norge mener at landskapsvernområdet må utvides for å sikre areal med store verdier. På bakgrunn av rapportene om samiske kulturminner og botanikk foreslår WWF utvidelse i nordvest. Forslaget bidrar også til at større areal med liten kulturpåvirkning tas med. Areal med liten grad av spor etter menneskelig aktivitet er i denne sammenhengen av høyeste verneverdi. Det bemerkes i tillegg at større sammenhengende fjellområder er viktig for dyrelivet, blant annet i sammenheng med å opprettholde leveområde for fjellreven.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har redegjort for avgrensningshistorikken for området i høringsrapporten, og framlagte høringsforslag er i stor grad i samsvar med avgrensinga som ble satt som foreløpig planområdegrense for Sylan i forbindelse med oppfølgingen av *St.meld. nr. 62 (1991-92)*, mai 1993.

En endring av grensene som foreslått fra NTNU Vitenskapsmuseet og WWF-Midt-Norge vil medføre en utvidelse av landskapsvernområdet med henholdsvis ca 17,1 km² og 23,4 km². En slik utvidelse vurderes av fylkesmannen til å medføre økt konfliktnivå i forhold til brukerinteresser nordover mot Skarpdalen. Selve Skarpdalen og områdene nord for Finnkoisjøen er dessuten strekt berørt av tekniske inngrep og terrengslitasje.

Fylkesmannen har tidlig i verneplanarbeidet vurdert å ta med en korridor mellom Sylan og Skarvan-Roltdalen nasjonalpark. Ut fra inngrepsstatus, tilgjengelig informasjon om områdets verneverdier og en avveining i forhold til brukerinteressene i tilknytning til Skarpdalen ble en slik sammenkobling vurdert som mindre aktuell, og fylkesmannen har derfor ikke gått videre med dette.

Fylkesmannen vurderer områdene i Sankådalen og videre nordover Sankkjølen til å ha stor verneverdi, både i forhold til botanikk, zoologi og kvartærgeologi. Med bakgrunn i at det ligger flere setrer i området ved Sankåvika er dette den delen av Sylan som er mest kulturpåvirket og derfor har en annen vegetasjon en den en finner i de mer urørte delene. Samtidig ligger disse områdene lengre unna tekniske inngrep. Om de tas med i landskapsvernområdet vil de bidra til at en større andel av arealene med inngrepsfri natur (INON) tas med i verneforslaget for Sylan. Sankådalen har også store konsentrasjoner av samiske kulturminner.

Sylan har stor verdi for friluftslivet bl.a. fordi det er etablert et felles løypenett med Sverige, slik at store områder på begge siden av riksgrensa er tilrettelagt for friluftsliv.

En avgrensning av landskapsvernområdet som foreslått i høringsrapporten gir en naturlig arrondering av de landskapsmessige kvalitetene, samtidig som de viktigste naturvern- og friluftslivsverdiene i området sikres. Forskriftene for landskapsvernområdet vil etter fylkesmannens vurdering ikke begrense grunneiernes og rettighetshavernes bruk av området i forhold til dagens bruk. Det er fortsatt muligheter for utvikling av bl.a. reiselivsaktiviteter i tilknytning til verneområdene. Rammene for ny aktivitet vil styres gjennom forskriftene og en forvaltningsplan for verneområdene i Sylan.

Fylkesmannen anbefaler derfor at høringsrapportens forslag til avgrensning av området opprettholdes.

Norges Naturvernforbund ser ikke at argumentene mot å etablere en korridor mellom Skarvan – Roltdalen nasjonalpark og det nye landskapsvernområdet har være avgjørende sterke, og ber derfor om at det i det endelige verneforslaget inkluderes en slik korridor. En kan ikke se at eventuelle konflikter i en slik utviding blir av sterkere grad enn de som ellers foreligger i det foreslåtte verneområder. Naturvernforbundet støtter for øvrig det foreliggende verneforslaget med hensyn til områdets arrondering.

Statens landbruksforvaltning (SLF) har merket seg at noen av grunneierne i området har utformet en alternativ avgrensning av det samla verneområdet som er 27 km² mindre enn forslaget som ble sendt på høring. SLF viser til at fylkesmannen i sitt forslag til DN om opprettelse av verneområdene, avviser forslaget om å endre avgrensning av området, og viser til at det fortsatt er muligheter for utvikling av blant annet reiselivsaktiviteter i tilknytning til verneområdene. SLF peker på at det i verneforskriftene ikke er nedfelt noen åpning for tilrettelegging for kommersielle aktiviteter. SLF kan derfor vanskelig se at fylkesmannens opprinnelige forslag til avgrensning kan aksepteres, med mindre man åpner mer spesifikt for tilrettelegging for reiselivsaktivitet i denne sonen i verneforskriftene. SLF mener derfor at det i verneforskriftene må åpnes for tilrettelegging for reiselivsaktiviteter innenfor det området som ligger utenfor vernegrensa i det alternative avgrensingsforslaget. Dersom en slik justering av forskriftene ikke gjøres, er SLF av den oppfatning at avgrensinga av verneområdene må endres slik at områdene med størst brukerinteresser blir liggende utenfor verneområdene.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag støtter i hovedsak fylkesmannens forslag til avgrensning av verneområdet.

DN viser til at det i fylkesmannens høringsrapport er gitt en grundig redegjøring for avgrensingshistorikken for området og at det framlagte høringsforslaget i stor grad er i samsvar med avgrensingen som ble satt som foreløpig planområdegrense for Sylan i forbindelse med oppfølging av St. meld nr. 62 (1991-92). Videre er det i fylkesmannens oversendelse til DN, og i DN's utsendelse av verneforslaget på sentral høring, presisert hvilket omfang forslaget til alternativ avgrensning gitt av grunneierrepresentanter i referansegruppa har, samt at forslaget har vært vedlagt som en del av saksdokumentene som ble sendt ut på lokal og sentral høring. DN støtter fylkesmannens vurderinger av avgrensning gjort i forbindelse med lokal høring.

Vedrørende forslaget om å etablere en sammenhengende korridor mellom Skarvan-Roltdalen nasjonalpark og det nye landskapsvernområdet, viser DN til fylkesmannens vurdering i høringsrapporten, samt de vurderingene som fylkesmannen har gjort av innkomne høringsuttalelser ved lokal høring. DN kan ikke se at det er framkommet nye opplysninger som gir grunnlag for en ny vurdering av forslaget.

Vedrørende forslaget om å endre avgrensning for å ivareta brukerinteressene og ikke hindre næringsaktivitet som naturbasert reiseliv innenfor verneområdet støtter DN fylkesmannens vurderinger av hvorfor det er viktig at disse områdene også blir vernet. DN tilrår på denne bakgrunnen at høringsrapportens forslag til avgrensning av verneområdene opprettholdes.

MD viser til kapittel 10.4.1 og bemerker at etter departementets vurdering, vil verneforslaget slik de nå foreligger, ikke i vesentlig grad redusere mulighetene for miljøbasert næringsutvikling i området siden eksisterende virksomhet skal kunne videreføres som i dag og gis utviklingsmuligheter innen rammen av verneformålet. MD slutter seg for øvrig til DN's tilråding vedrørende avgrensningen av verneområdet.

11.1.2 Om verneforskriften

11.1.2.1 Formålet med vernet

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark mener forslaget til formålsparagraf er positiv, men at dette ikke gjenspeiles i forslaget til bestemmelser.

Norges Naturvernforbund mener formålsparagrafen for vernet gir et godt bilde av det en gjennom verneforslaget søker å gjennomføre.

Norges Bondelag viser til revidert nasjonalbudsjett for 2003 hvor det bl.a. lagt fram en rekke prinsipper som skal legges til grunn for framtidig forvaltning, bruk og økt verdiskaping i og rundt verneområder, *fjellteksten*. Bondelaget mener at det her ble lagt gode rammer og retningslinjer for arbeidet med framtidig forvaltning og bruk av verneområder. Dette må komme til syne i arbeidet med verneplanprosesser, endelig forslag til vernebestemmelser og i framtidig forvaltning av områdene. På den bakgrunn ber Bondelaget om at lokal verdiskaping med basis i de verdiene som dette landskapet representerer, inngår som et av formålene med vernet.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag ser positivt på at det i avsnittet som omhandler samisk kultur og næringsutøvelse, presiseres at slike aktiviteter fortsatt skal kunne utøves. Dette er imidlertid ikke et formelt formål for opprettelse av verneområdene. Det foreslås derfor at det må gå fram av verneformålet at et av formålene er å sikre naturgrunnet for samisk kultur og reindrift. Det vises videre til utstrakt samisk aktivitet i området, noe det store antallet samiske kulturminner vitner om. Området kan derfor ikke sies å være relativt lite påvirket av menneskelig aktivitet.

DN viser til at naturvernloven ikke åpner opp for at formålet med vernet kan være lokal verdiskaping eller sikring av naturgrunnet for samisk kultur og reindrift. DN vil derfor ikke anbefale dette. Dette medfører imidlertid ikke at denne type aktiviteter ikke vil kunne foregå i området.

11.1.2.2 Kraftlinjer og vassdragsreguleringer

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til igangsatte søknadsprosesser angående overføring av vann fra Finnkoisjøen til Nesjøen og konsesjon for kraftledning Nea-riks grensa. NVE ber om at det tas hensyn til sluttbehandlingen av disse konsesjonssøknadene. Det foreslås at bestemmelsene gir åpning for sikring av eksisterende veier og anlegg mot erosjon fra vassdrag og at det i forskriften åpnes for reinvestering i tillegg til drift og vedlikehold som foreslått.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener den planlagte kraftlinja Nea-Järpen bør følge eksisterende linjetrase, da dette gir minst inngrep i området totalt sett, selv om den berører verneområdet.

11.1.2.3 Reindrifftsanlegg

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark mener retten til vedlikehold, utvidelse og tilpasning til stadig skiftende krav til anlegg ikke kan begrenses i verneforskriften. Verneforskriften bør i mye større grad koordineres med reindrifftslovens bestemmelser når det gjelder nødvendige gjerder og anlegg og bruk av motoriserte driftsmidler. Det foreslås at

verneforskriften endres slik at reindriftsnæringen har rett til vedlikehold, ombygging, utviding og nybygging av gjerder og anlegg hvis behov eller krav fra sektormyndigheter tilsier det. Subsidiært foreslås det at det i forskriftas § 4 åpnes for en generell dispensasjonsadgang for reindriften når det gjelder retten til vedlikehold, utbygging og nybygging av gjerder og anlegg.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag forutsetter at de næringer som utøves i verneområder i et langsiktig perspektiv ikke er i konflikt med formålet med vernet. Fylkesmannen har ikke grunn til å tro at dagens reindrift i det foreslåtte verneområdet er det. Fylkesmannen er opptatt av at reindriften fortsatt skal ha vilkår som oppfattes som tilfredsstillende i det foreslåtte verneområdet. En er imidlertid også opptatt av at bestemmelsene i verneområdet skal være utformet slik at en skal ha mulighet til å vurdere nødvendigheten av ulike tiltak, herunder også å ha muligheten til å påvirke utforming og plassering av tekniske anlegg og bygninger i forhold til landskap og naturkvaliteter.

Når det gjelder behov for husvære i reindriften, kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til oppføring av nye bygninger som er nødvendige til jordbruksformål, husdyrhold og reindrift. Forskriften gir en generell hjemmel til vedlikehold av alle bygninger og innretninger i det foreslåtte verneområdet, noe som også dekker alle eksisterende anlegg i reindriften.

Motorisert ferdsel i forbindelse med vedlikeholdet av bygninger og innretninger ved bruk av snøskuter, er tillatt gjennom et generelt unntak i verneforskriften. Kjøring på barmark eller bruk av luftfartøy må imidlertid omsøkes. Motorisert ferdsel til slikt vedlikeholdsarbeid bør fortrinnsvis løses ved bruk av snøskuter, men der hvor bruk av for eksempel ATV anses som påkrevd, kan dette også tillates, forutsatt at det over tid ikke medfører en økning av kjøreskader i området.

Anlegg av sanketrøer og nødvendig gjerding i landskapsvernområdet må omsøkes. Reindriften har av og til behov for midlertidige gjerder og dette behovet kan oppstå raskt i forbindelse med driften. Det kan derfor være vanskelig å få dekket dette behovet raskt nok gjennom vanlige søknads- og saksbehandlingsprosedyrer. Fylkesmannen foreslår derfor et tillegg til forskriften som presiserer at det er tillatt med *”Vedlikehold av sanketrøer og gjerder, samt oppsetting av midlertidige gjerder.”* Med denne justeringen kan ikke fylkesmannen se at det er forhold innenfor reindriften som ikke er fanget opp i forskriften når det gjelder bygninger, anlegg og innretninger.

11.1.2.4 Nye bygninger/infrastruktur

Thomas Angells Stiftelser mener det er av vesentlig betydning for stiftelsene at det gis adgang til å sette opp en liten tilsynsbu på østre side av Esandsjøen. Om et landskapsvernområde med offentlig tilsyn blir etablert, fordrer fortsatt grunneierutnyttelser som jakt og fiske tilsyn fra grunneierhold. Dette har med økende ferdsel blitt mer påkrevd. En tilsynsbu er også viktig av sikkerhetsmessige årsaker, da værforholdene ved Esand kan skifte meget fort.

2 grunneiere presiseres at brukene 177/6, 177/11 og 177/17 har rett til setervoll, beite, slått og vedhogst innenfor det foreslåtte verneområdet. Både på Sankådalsvollen (177/6) og Sankåvollen (177/17) er det de senere årene (etter 2000) satt opp ny seterstue og det er planer om også å sette opp ”årestuer”, nytt fjøs og restaurering av jordkjeller. Det bemerkes at traktorveien til Sankådalsvollen, er en gammel ferdselsvei siden 1955.

2 grunneiere påpeker viktigheten av å få gjenreise en fiskebu ved Blåkkåbekkens utløp. Både reguleringsreglement og erosjon som følge av neddemmingen gjør at Blåkkåbekkens utløp er eneste aktuelle lokalisering.

WWF-Midt-Norge uttrykker skepsis til oppføring av tilsynsbu og seterhus øst for Esandsjøen, ut fra at det i dag ikke er beiting eller annen landbruksaktivitet som skulle tilsi behov for oppføring av seterhus. Hvis det skal åpnes for ny bygning må det vurderes om bygningen kan kombinere flere funksjoner. De mener også at dersom det skal etableres ny båttrafikk på Esandsjøen/Nesjøen må bryggeanlegg og lignende minimaliseres. Det må ikke åpnes for nye traktorveier innenfor det området som foreslås verna.

Trondhjems Turistforening håper de får rammebetingelser basert på formålet med deres virksomhet, slik at de kan fortsette sin drift uten vesentlig byråkratisering. På sikt kan det være aktuelt å vurdere behovet for en hytte (enkel standard) mellom Storerikvollen og Nedalshytta.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag støtter forslaget i forskriften om at driftsveien langs kraftlinja fra Sankåvika til Riksgrensa kan vedlikeholdes for transport med terrenggående kjøretøy med lavt marktrykk som for eksempel terrengmotorsykel eller beltegående terrengkjøretøy.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at vernemyndigheten gjennom etableringen av verneområdet, bør godta jaktbu/tilsynsbu sør for Bustvola, tilsynsbu øst for Esandsjøen og fiskebu ved Blåkkåbekken. Dette for å kunne utnytte utmarksressursene som er en viktig del av næringsgrunnlaget for grunneiere og bruksberettigede i området.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener en verneforskrift i et landskapsvernområde skal være restriktiv i forhold til nye tekniske inngrep som veier og bygninger. Nye bygninger medfører inngrep i landskapet og bidrar til økt ferdsel og en annen bruk av området. Samtidig vil de også til en viss grad medføre en styring av trafikken i området.

Fylkesmannen mener at TAS har behov for tilsynsbu i forbindelse med forvaltningen av sine store utmarkseiendommer i Sytan. Oppsetting av en mindre sikringsbu/tilsynsbu vil etter fylkesmannens vurdering ikke i særlig grad bidra til økt ferdsel i området eller på annen måte bidra til en reduksjon av verdiene i området. I og med at sikkerhetsaspektet er en viktig faktor i forhold til behovet bør hele eller deler av en eventuell bygning stå ulåst slik at den er tilgjengelig for allmennheten hvis det skulle oppstå behov av sikkerhetsmessige årsaker. Tilsvarende vurdering gjelder ønsket fra Aune sameie om en tilsynsbu sør for Bustvola. Vedrørende gjenreising av fiskebu ved Blåkkåbekken, viser Fylkesmannen til at en slik bu vil bli liggende helt i utkanten av det foreslåtte verneområdet, og i den sonen som er sterkt påvirket av vassdragsreguleringen. Det er forståelse for at det er behov for en slik bu i tilknytning til bruk av setra og at en plassering styres av den påvirkningen reguleringen av Esandsjøen har medført. Den vil ikke komme i konflikt med verdiene i det området som foreslås verna.

Når det gjelder annen bruk av nye bygninger innenfor det foreslåtte landskapsvernområdet øst for Esandsjøen, for eksempel som overnattingssted ved utleie av jakt og fiske, vil dette være uheldig i forhold til verdiene i området. En slik bruk vil kunne medføre økt ferdsel og til en viss grad også virke styrende på ferdselen slik at det bidrar til større slitasje på de botanisk rike områdene øst for Esandsjøen. En slik bruk av bygningene vil bidra til en annen bruk av området enn den vi har i dag. Eventuelle nye bygninger med bakgrunn i ønsket om etablering

av nye reiselivsaktiviteter i tilknytning til verneområdene i Sylan må etableres utenfor grensene for verneområdene.

Fylkesmannen mener behovet for etablering av en enkel turisthytte på strekningen mellom Storerikvollen og Nedalshytta må sees i sammenheng med andre ønsker om etablering av nye overnattingstilbud og muligheter for næringsutvikling. Det er positivt at det i sterkere grad legges til rette for andre brukergrupper, blant annet med noe kortere ruter mellom turisthyttene. Med bakgrunn i verneverdiene i Sylan og at store deler av området består av fuktige myrdrag som er utsatt for slitasje, bør imidlertid en tilrettelegging for slik bruk skje i andre områder enn de som nå omfattes av forslag til vern av Sylan. Etablering av en ny turisthytte sentralt i de foreslåtte verneområdene vil kunne virke negativt i forhold til de naturfaglige verdiene som ligger til grunn for vernet.

I forhold til rettighetshavernes ønske om seterhus kan ikke fylkesmannen se at dette er grunnlagt i et reelt behov i og med at områdene øst for Esandsjøen ikke er brukt til utmarksbeite/setring ut over reindriftas bruk av området. En av verdiene i tilknytning til Sylan er nettopp at området ikke i særlig grad har vært nytt til slått eller utmarksbeite. Store deler av vegetasjonen Sylan framstår i dag som lite kulturpåvirket.

På bakgrunn av denne helhetlige vurderingen av innkomne ønsker om nye bygninger i Sylan landskapsvernområde, anbefaler fylkesmannen at det tas inn et nytt punkt i verneforskrifta: *”Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: Tilsynsbu/sikringsbu for Thomas Angells Stiftelser, tilsynsbu for Aune sameie og fiskebu for Sjursgården vestre.”* Som omtalt i høringsdokumentet presiseres at det i denne sammenhengen kun er vurdert konsekvensene av de foreslåtte bygningene i forhold til verdiene som ligger til grunn for verneforslaget. Ved søknad om eventuelle bygninger skal de gis en selvstendig behandling etter plan- og bygningsloven, med Tydal kommune som planmyndighet.

Statens landbruksforvaltning ser positivt på at det åpnes for mindre tiltak for sikker ferdsel og bruk av arealene i form av at det kan søkes om løyve for oppføring av sikringsbu, tilsynsbu og fiskebu.

Norges Naturvernforbund er opptatt av at det må være svært sterke grunner for at det skal kunne gis tillatelser til etablering av nye bygninger. Naturvernforbundet vil på det sterkeste fraråde at Trondhjems Turistforening etablerer ny virksomhet ved Fiskåa. En eventuell bygning må i så fall være et meget lite vindfang av sikkerhetsmessige grunner. En burde også kunne antyde at dette behovet kan ivaretas på en tilfredsstillende måte dersom Thomas Angells Stiftelser gis anledning til å sette opp en tilsynsbu i samme området. Naturvernforbundet kan heller ikke se at det foreligger grunnlag for å tillate oppføring av seterbu i området, med tanke på at dette vil generere økt trafikk. Naturvernforbundet er også skeptisk til etablering av en bu ved Bustvola. Dersom en slik bu oppføres er det viktig at den får en størrelse som bare fyller tilsynsbehovet. Norges Naturvernforbund vil også understreke faren for heving av den standard som i dag foreligger for nåværende traktorveier og andre kjøretraseer.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag krever at det nye punktet som åpner for at det etter søknad kan gis tillatelse til oppføring av konkrete bygg blir tatt ut av forskriften. Det vises til at en ved å ta dette punktet inn i forskrifta inviterer til en kjøpslåing om de omtalte buene, og det kan oppfattes som om disse allerede er klarert uten at søknader sendes ut på vanlig høring.

DN viser til at det er gjort en grundig og helhetlig vurdering av innkomne ønsker og behov knyttet til oppføring av nye bygninger i det foreslåtte verneområdet. DN støtter fylkesmannens vurderinger og anbefaling av at det åpnes for at disse bygningene konkret omtales i verneforskrifta som bygninger forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til å oppføre. DN tilrår at det i forbindelse med utarbeiding av en forvaltningsplan for verneområdet presiseres hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for å gi tillatelse til oppføring av bygningene, med tanke på plassering, størrelse og utforming. Med bakgrunn i at det er få grunneiere og rettighetshavere innenfor det foreslåtte verneområdet, anser DN det som lite sannsynlig at det vil fremmes nye forslag om dispensasjoner for oppføring av bygninger i verneområdet etter at et vernevedtak er fattet. Det skal etter DNs oppfatning derfor foreligge helt særlige grunner dersom en i framtida skal gi dispensasjon for oppføring av bygninger ut over dette innenfor verneområdet. DN mener videre at det i forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplan bør presiseres at standarden på vei ikke skal heves fra standard på vernetidspunktet.

11.1.2.5 Plantelivet - herunder beitebruk og skogbruk i landskapsvernområdet

Uttak av ved

Grunneierrepresentanter i Referansegruppa for Sylan har i løpet av verneprosessen dokumentert brukerinteressene i området ved Sankåvika og Sankådalen. Her bemerkes at det vil være begrensninger vedrørende driften av bjørkeskog som vil få de største økonomiske konsekvensene. Det er først og fremst skogen i et belte langs traktorveien inn til Storerikvollen som representerer de største verdiene.

WWF-Midt-Norge mener at vedhogst kan aksepteres, men at det settes restriksjoner på maksimaluttak slik at landskapskarakteren opprettholdes. Å ivareta de frodige bjørkeskogområdene er en viktig innsats i arbeidet med å verne en representativ del av de norske skogområdene.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at det basert på en kartlegging av skogressursen, bør vurderes å åpne for større grad av kommersiell skogsdrift i området vest for Storerikvollen og i Sankådalen hvis det er forenlig med verneformålet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at muligheter for uttak av ved i dette området er den sterkeste brukerinteressen i dag. Det vil etter fylkesmannens vurdering være mulig å drive plukkhogst av bjørk i et mindre område langs traktorveien til Storerikvollen uten at dette vil redusere verneverdiene i området. Uttak av ved må styres til områdene som kan nås fra traktorveien, maks en kilometer nord for denne. Det forutsettes at området avgrenses vest for Blåkkåkleppen og at det tas hensyn til de samiske kulturminnene i områdene på begge sider av Storsanka. Det er også viktig at hogst drives slik at det ikke åpnes større flater og at driften ikke medfører varige terrengskader. En nærmere avgrensning av en sone der det kan åpnes for plukkhogst av ved og retningslinjer for hvordan dette skal skje fastsettes gjennom forvaltningsplanen etter en kartlegging av skogressursen i området. Fylkesmannen anbefaler på denne bakgrunn at det tas inn et nytt avsnitt i verneforskriften der det åpnes for etablering av en sone langs bilveien/traktorveien fra Sankåvika til Storerikvollen der det kan drives hogst i tråd med verneskogbestemmelsene for Tydal kommune og Levende skog standardene. Nærmere avgrensning av sonen og detaljer om hogsten utførelse fastsettes i forvaltningsplanen.

Norges Naturvernforbund gir i forbindelse med sentral høring uttrykk for at utformingen av det nye punktet vedrørende åpning for uttak av ved har et akseptabelt omfang.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag er opptatt av at det for reindriftas begrensa uttak av ved til eget bruk ikke skal være behov for å søke om tillatelse.

DN støtter fylkesmannens vurderinger om at det er grunnlag for å åpne opp for et begrensa uttak av ved i en sone langs bilveien/traktorveien fra Sankåvika til Storerikvollen i henhold til avgrensning og retningslinjer gitt i forvaltningsplanen, og at dette skal skje gjennom lukka hogstformer. I tillegg til dette foreslår DN at det bør legges til et nytt punkt i verneforskriften som omtaler motorferdsel i forbindelse med uttransport av ved. Det er viktig at det utarbeides konkrete og detaljerte retningslinjer i forvaltningsplanen som gjør at uttak av ved og avgrensning av sonen ikke kommer i konflikt med verneverdiene i området, og at det tas tilstrekkelig hensyn til kulturlandskapsverdiene og til samiske kulturminner. DN vurderer det slik at kommentarene til uttak av ved i forbindelse med lokal og sentral høring er dekket inn i foreliggende forslag til verneforskrift for landskapsvernområdet.

Opprettholdelse av kulturlandskap og beitebruk

WWF-Midt-Norge mener vernet må sikre opprettholdelse av tradisjonelle driftsformer slik at kulturlandskapet ivaretas. Det er da viktig at reindrift og beitebruk må være bærekraftig. Det er viktig at eventuell slått i verneområdene gjennomføres i tråd med en skjøtselsbetinget forvaltningsplan.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag gir uttrykk for at beitebestemmelsen i verneforskrifta må presiseres slik at mulighetene til beiterregulering ikke omfatter reinbeite.

DN viser til at beite innenfor verneområdet er generelt tillatt. Det er derfor ikke noe hinder for at reindriftsnæringa skal kunne drive beite som i dag. Punktet i verneforskrifta som åpner for at DN ved forskrift kan regulere eller forby beite som skader landskapets art og karakter, er ment som en sikkerhetsventil for at det i framtiden skal være muligheter for å regulere beite dersom det truer verneverdiene. DN vurderer det slik at det her ikke er noe grunnlag for at reindrift skal unntas fra en slik regulering dersom det skulle vise seg nødvendig.

11.1.2.6 Jakt og fiske

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag gir uttrykk for at jakt- og fiskebestemmelsene i forskriften må inneholde referanse til *reindriftsrettens regler*.

DN vil peke på at reindriftsretten er et meget omfattende begrep og favner videre enn det som er tema for verneforskriften. Blant annet omfatter dette privatrettslige forhold, som det er lite hensiktsmessig at tas opp i en verneforskrift. Det kan videre være uenighet om hva som ligger i begrepet, noe som gjør det lite presist. DN frarår derfor at forslagene fra Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag tas inn i forskrifta.

11.1.2.7 Ferdsel

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag foreslår at det i verneforskriften tas inn et nytt punkt som lyder ” *Telting utover en uke på samme sted, krever særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Dette gjelder ikke vanlige vandretelt eller bruk av lavvo i reindriftsnæring*”.

DN støtter forslaget fra Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag siden forvaltningsmyndigheten med dette også gis en mulighet for å vurdere grensedragningen mellom telting opp mot det som vil vurderes å være mer permanente inngrep.

11.1.2.8 Motorferdsel

Generelle kommentarer om motorferdsel

Trondhjems Turistforening bemerker at det er svært viktig å ha en restriktiv linje i forhold til motorferdsel i områdene som foreslås verna.

WWF-Midt-Norge understreker at det i sammenheng med friluftslivsaktører og turisme ikke må tillates stor grad av motorisert ferdsel innen verneområdet for tilrettelegging og gjennomføring av aktiviteter.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at den motoriserte transporten som utøves som et utgangspunkt må kunne defineres som lovlig etter Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselsloven) for å være aktuell i verneområdet. Dette vil, uavhengig av verneforslaget, sterkt begrense mulighetene til motorferdsel til jakt, fiske, turisme/reiseliv og private ærend (unntatt utfrakt av felt elg og hjort). Fylkesmannen mener at gjennom egne bestemmelser for motorferdsel i forskriften, vil en ha større kontroll enn om motorferdselsloven skulle gjelde fullt ut. Motorisert ferdsel i jakt er begrenset til uttransport av felt elg og hjort. Dette har et så lite omfang i området, at en ikke finner grunn til å begrense dette mer enn hva som her foreslås som rammer. Barmarkskjøring mener fylkesmannen er regulert på en slik måte at farene for varige kjøreskader er små. Om det skulle vise seg at kjøreskadene tiltar over tid, må rammene for slik transport tas opp til ny vurdering.

Norges Naturvernforbund støtter det i selve vernebestemmelsene gis egne bestemmelser vedrørende motorferdsel, og at dette gir en bedre kontrollmulighet enn dersom en benytter motorferdselsloven. Naturvernforbundet påpeker betydningen av å presisere hvilke typer transport som er avhengig av bruk av motorkjøretøyer for å begrense kjøringen. Ytterligere presiseringer i forhold til å gi dispensasjoner for kjøring bør utformes i forvaltningsplanen.

DN støtter fylkesmannens kommentarer. DN har også merket seg at kommentarene fra Trondhjems Turistforening, WWF og Norges Naturvernforbund også gjelder for Sankkjølen naturreservat.

Motorferdsel i forbindelse med reindrift, husdyrhold, jakt og uttak av ved

Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag/Hedmark uttaler at det er vanskelig å angi behovet for bruk av motoriserte kjøretøyer til enhver tid og sted. Reinbeitedistriktet må ha det overordnede ansvar for at bruken av barmarkskjøretøyer begrenses til det som er nødvendig. Det samme gjelder ulike transportbehov av varer og materiell. Det er derfor ikke holdbart at barmarkskjøring krever tillatelse fra fylkesmannen. De foreslåtte verneområdene er i hovedsak barmarksbeiter, noe som burde kommet bedre fram i verneforslaget og gjenspeilet seg i forskriften. Verneforskriften bør i mye større grad koordineres med reindriftslovens bestemmelser når det gjelder bruk av motoriserte driftsmidler og det foreslås at forskriften endres slik at den også omfatter rett til barmarkskjøring for reindriftsutøvere i næringssammenheng. Subsidiært foreslås det at det åpnes for en generell dispensasjonsadgang for reindriften i form av fri motorferdsel på barmark i næringsøyemed på samme vilkår som i dag.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener det er ønskelig at forvaltningsmyndigheten for landskapsvernområdet skal kunne ha muligheten til å styre omfanget av motorisert ferdsel på barmark i tid og rom, om dette anses nødvendig i forhold til vernekvalitetene. Fylkesmannen peker på at det etter søknad kan gis tillatelse til motorferdsel i forbindelse med husdyrhold. Sanking av bufe på beite vil komme inn under dette punktet. I verneforskriften gis det en

generell åpning for uttransport av felt elg og hjort med lett beltegående terrengkjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.

Motorferdsel må generelt også innenfor landskapsvernområdet være innenfor de rammer som trekkes opp i motorferdselsloven. Etter loven er nødvendig person- og godstransport i jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæring tillatt både på barmark og på snødekt mark. Videre framgår det av Rundskriv T-1/96 fra Miljøverndepartementet om Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, at jakt, fangst, fiske og bærsanking, samt drift og vedlikehold av utleiehytter ikke regnes som næring i denne sammenheng. I verneforslaget er dette noe strammet inn både for skogbruksnæringa og reindriftsnæringa på barmark, først og fremst ut fra faren for varige kjøreskader i terrenget. I utmarksnæring kan det etter foreslått forskrift i landskapsvernområdet også gis tillatelse til transport i forbindelse med drift av turistanlegg, dog ikke persontransport. Fylkesmannen kan på denne bakgrunn ikke se at det er en nevneverdig forskjellsbehandling mellom reindrifta og andre næringer i det foreslåtte verneområdet ut over de rammer en har i motorferdselsloven.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag gir uttrykk for at det bør presiseres at det som kan omsøkes av nødvendig barmarkskjøring og bruk av helikopter i reindrifta skal være etter reindriftslovens bestemmelser.

Statens landbruksforvaltning (SLF) viser til at verneforskriften omhandler motorferdsel for vedlikehold av sanketrøer og gjerder. I verneplanen framgår det ikke hvorvidt *motorferdsel i forbindelse med husdyrhold* inkluderer transportbehov under vedlikehold av gjerder. Dette er tiltak som det i verneforskrifta åpnes for, og som ikke er søknadspliktig. SLF foreslår derfor at DN, dersom en ønsker en streng tilnærming til motorferdsel, kan kreve søknadsplikt for motorferdsel ved vedlikehold av sanketrøer og gjerder og at det da må tas inn en henvisning til denne formen for transportbehov i verneforskrifta.

SLF peker videre på at det i forslaget til verneforskrifter ikke er tatt inn bestemmelser som regulerer motorferdsel ved transport av ved, verken i det som omtales som en sone hvor det kan åpnes opp for uttak av ved ut over eget bruk, eller i området for øvrig. SLF ber derfor om at det tas inn et tillegg til verneforskrifta om nødvendig transport av varer i en kartfestet "brukssone" og at dette også omfatter transport av ved. Dette kan også være aktuelt for andre deler av verneområdet.

DN vil presisere at verneforskriften omtaler tiltak hvor en kan søke om dispensasjon fra vernebestemmelsene for motorferdsel i forbindelse med husdyrhold. DN vurderer det slik at dette punktet allerede i dag er formulert på en slik måte at eventuelle søknader om dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av sanketrøer og gjerder er dekket inn.

DN ser at det er et misforhold i verneforskriften når det gjelder åpningen som vil bli gitt for uttak av ved ut over eget forbruk i en sone langs bilveien/traktorveien fra Sankåvika til Storerikvollen, og mangel på åpning for å tillate motorferdsel i forbindelse med dette. DN foreslår derfor at det legges inn et nytt punkt i verneforskriften hvor det åpnes opp for at det etter søknad kan gis tillatelse til "*motorferdsel i forbindelse med vedhogst i samsvar med forvaltningsplan*".

Når det gjelder henvisning til reindriftslovens bestemmelser i forbindelse med nødvendig barmarkskjøring og helikopterbruk, viser DN til vurderinger gjort i kap 10.4.2 og tilrår dermed ikke at forskriften endres på dette punktet. DN vil likevel påpeke at en distriktsplan i henhold til reindriftsloven bør kunne danne grunnlag for langsiktige dispensasjoner etter denne bestemmelsen.

I tråd med gjeldende forskriftsmal har DN etter sentral høring lagt inn i verneforskrifta at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift. Det er også åpnet for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til bruk av luftfartøy i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort, og for transport av materialer til vedlikehold av hytter, klopper og lignende.

Videreføring av Statnetts rettigheter innenfor verneområdet

Statnett foreslår følgende endring i forskriften angående motorferdsel: ”**Motorferdsel i forbindelse med skade på kraftledninger og kraftanlegg som kan føre til utfall eller personskade og ved akutt utfall. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten**”.

Statnett mener at det bør gis et generelt unntak fra vernebestemmelsen for motorisert ferdsel i forbindelse med nødvendige vedlikeholdsoppgaver knyttet til kraftforsyning og -anlegg. Statnett opplyser at vanlig drift, vedlikehold og ettersyn i hovedsak vil følge traseen for ledningen. Statnett ønsker i tillegg at det gis et generelt unntak i verneforskriften for motorisert ferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende infrastruktur.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag anser Statsnetts forslag om endringen av forskriften § 5.2. f som kurant.

DN kan ikke se at det foreligger noen ny informasjon i saken som skulle tilsi at det åpnes opp for å gi en generell dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende infrastruktur. DN viser i den sammenheng til avtale mellom DN og NVE datert 3. november 2004, som omtaler forholdet mellom vassdrags-/energianlegg og verneområder. Her understrekes det at dispensasjonsordninger ikke er tatt inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet og at kjøring som kan planlegges lang tid i forveien dermed kan omsøkes. Slike dispensasjoner kan med fordel gis for flere år av gangen og trekke opp generelle prinsipper for bruk av kjøretøy, gjerne kombinert med rapporteringsplikt til forvaltningsmyndighetene.

Øvingskjøring

Norges Naturvernforbund kan ikke se at det foreligger tilstrekkelig sterke grunner til å tillate øvingsvirksomhet i området, knyttet til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern- og redningsvirksomhet. Slik aktivitet mener naturvernforbundet med like stort utbytte kan foregå utenfor området.

Forsvarsbygg ber i forbindelse med sentral høring om at det tas inn i forskriften at forsvaret etter søknad kan få lande og ta av med helikopter i forbindelse med øvelse.

DN vil presisere at det i verneforskriften heller ikke gis en generell åpning for øvingsvirksomhet, men at det gis en mulighet til å søke om dispensasjon for denne typen aktivitet. DN ser ikke at det er framkommet ytterligere opplysninger vedrørende forsvarets framtidige behov i området som skulle tilsi at det tas inn i verneforskriften at forsvaret etter søknad skal kunne få tillatelse til å lande og ta av med helikopter i forbindelse med øvelse.

Sametinget understreker etter foreleggelse 8. november 2007 at § 3 pkt. 1.3 g) i utkast til forskrift om vern av Sylan landskapsvernområde som omhandler at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til tilsynsbu/sikringsbu for Thomas Angells Stiftelser, tilsynsbu

for Aune sameie og fiskebu for Sjursgården vestre, ikke er å regne som en forskuttering av byggetillatelse. Sametinget forutsetter at temaet blir behandlet i forvaltningsplanen for Sylan landskapsvernområde. Sametinget vil således konsultere om forvaltningsplanen med Direktoratet for naturforvaltning før den endelig godkjennes. Sametingets utgangspunkt er at disse nye bygningene ikke må være til ulempe for reindrifta, og at evt. størrelse og plassering m.v. av bygningene må gjøres etter konsultasjoner med reindrifta. Det forutsettes videre at en byggetillatelse skal behandles etter plan- og bygningsloven.

MD slutter seg i hovedsak til fylkesmannens og direktoratets vurderinger av forslaget til verneforskrift for Sylan landskapsvernområde.

Departementet mener at forskriften er utarbeidet slik at den i tilstrekkelig grad ivaretar både nærings- og verneinteressene i området. Departementet bemerker at det i St.prp. nr 65 (2002-2003) i den såkalte fjellteksten, er lagt til grunn at det særlig innenfor landskapsvernområder legges til rette for mindre miljøtilpasset turistvirksomhet innenfor rammen av verneformålet. Departementet mener at dette ivaretas gjennom forskriften slik den foreslås.

Med de endringer som er gjort, mener departementet at reindriften er ivaretatt tilsvarende som i andre verneområder hvor reindriften står sentralt. Dette gjelder bl.a. uttak av ved som er ivaretatt gjennom § 3 pkt 2.3 og at jakt og fiske kan skje etter viltloven og reindriftsloven. Etter departementets vurdering er beite på dagens nivå ikke til skade for verneverdiene. Beite er derfor tillatt. Ut i fra en helhetlig vurdering mener departementet at forskriften for landskapsvernområdet og naturreservatet bør være likelydende på dette punktet. Direktoratets forslag til punkt 2.2 for landskapsvernområdet er derfor endret i samsvar med dette. Dersom det i fremtiden blir endringer i beitetrykket som kan forringe eller ødelegge verneverdiene, må direktoratet for naturforvaltning vurdere om det er behov for endringer i denne bestemmelsen.

11.2 Sankkjølen naturreservat

Statnett ønsker når det er mulig, å samle inngrep gjennom parallellføring med eksisterende ledninger når nye planlegges. Det er derfor ønskelig at verneområder ikke legges nærmere eksisterende ledning enn at det alltid er plass til en ny ledning mellom vernegrensa og ledningen.

Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag foreslår at forbudet mot bålbrekking tas ut av forskrifta. Det foreslås også at det generelt åpnes opp for å tillate vedhogst til gjeterhytter i reindrifta og at det gjøres gjennom å legge inn et nytt punkt i verneforskrifta under generelle unntak som skal lyde: "*Vedhogst til gjeterhytter i reindriften*". De mener videre at jakt- og fiskebestemmelsene i forskriften må inneholde referanse til *reindriftsrettens regler*. Det foreslås at muligheten for ferdselsregulering ikke skal gjelde reindrift, og at det bør presiseres at det som kan omsøkes av nødvendig barmarkskjøring og bruk av helikopter i reindrifta skal være etter reindriftslovens bestemmelser.

DN mener det er tatt hensyn i forhold til kraftlinjer ved avgrensingen av naturreservatet. DN støtter videre at forbudet mot bålbrekking kan tas ut av forskriften og erstattes med en bestemmelse som åpner for "*skånsom bruk av trevirke til bålbrekking*". DN viser til at forskriften åpner for vedhogst til buer i området etter søknad slik at forvaltningsmyndigheten om nødvendig kan sette nærmere vilkår for uttaket.

Direktoratet mener at reindriftsretten er et meget omfattende begrep og favner videre enn det som er tema for verneforskriften. Blant annet omfatter dette privatrettslige forhold, som det er lite hensiktsmessig at tas opp i en verneforskrift. Det kan videre være uenighet om hva som ligger i begrepet, noe som gjør det lite presist. DN frarår derfor at forslagene fra Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag tas inn i forskriften.

DN viser til at det i verneforskriften generelt tillates ferdsel innenfor verneområdet. Punktet i verneforskriften om at DN ved forskrift kan forby eller regulere ferdsel i hele eller deler av verneområdet av hensyn til verneformålet, er ment som en sikkerhetsventil for fremtiden. DN vurderer det slik at det her ikke er noe grunnlag for at reindrift skal unntas fra en slik regulering dersom det skulle vise seg nødvendig. DN viser her også til tidligere generelle vurderinger.

Når det gjelder barmarkskjøring og bruk av helikopter vises til tidligere vurderinger, og direktoratet tilrår ikke at forskriften endres på dette punktet.

MD slutter seg i hovedsak til direktoratets tilrådning. Departementet foreslår imidlertid enkelte endringer i forskriften slik at forskriften blir i tråd med gjeldende praksis for tilsvarende naturreservater hvor reindriften også står sentralt. Departementet foreslår bl.a. endringer slik at jakt og fiske også kan skje etter reindriftingsrettens regler.

Miljøverndepartementet

tilrår:

Forskrifter for verneplan for Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat fastsettes i samsvar med vedlagte forslag. (vedlegg 1 og 2)